

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM, ORVOSEGYETEM ES A PEDAGOGIAI FOISKOLA LAPJA

II. évfolyam 9. szám

1954. május 4.

Ára 40 fillér

Május 1

Tudományos kutatómunka a Növényélettani Intézetben

Május 1-én a forradalmi munkásmozgalmat átható egyik vezérlozsmét, a munkásság nemzetközi összefogását, egyesülését ünnepeljük. Már több mint egy évszázada, hogy a Kommunista Kiáltvány a világ munkásainak szívébe és elméjébe véste a proletár-internacionális gondolatát. 90 évvel ezelőtt az országok és világrések közötti munkásszolidaritás jegyében született meg a dicső emlékeztető Nemzetközi Munkásszövetség, az első Internacionálé, hirdette, hogy a munkások fölébe kerekedhetnek sorsuknak, szétzúthatják és a történelem útjából eltávolíthatják a rabság, a nyomor és az öldöklés rendszerét. A munkásság a forradalmi elmélet világánál saját tapasztalataiból tanulta meg, hogy a tőke elleni harcban legfőbb fegyvere szervezettsége — nemzetközi méretekben.

1890 óta a világ munkásai minden évben május elsején tartják se-regszemléjüket a kapitalizmus elleni harcosszövetségük demonstrálására. A nemzetközi munkásmozgalmak dicsősége és megrendítő, győzelmeivel lelkesítő, ideiglenes bukásaiban is nagyobb elszántságra acé-oló fegyvertényei töltik be ettől kezdve a május elsejék hosszú sorát. A munkások vörös kokárdái és piros szegfüi a májusi tüntéseken harci jelvényekké váltak olyan küzdelemben, ahol az ellenség gyakran szegezett puskacsöveket és szuronyokat a munkások mellé; Chicagótól Pétervárig, Varsótól Milánóig sok névtelen proletárhős vére öntözte az utaköveket. De ezek az áldozatok is érlelték a földkerekség sokmillió munkásában a tudatot, hogy ők az emberi társadalom, a dolgozók jövőjének hordozói.

A május elsejék kifejezték a munkásság életörömét, harcosszimptomusát is. A kizsákmányolás sényvesztő, erőt és reményt apasztó nyomorúsága nem tudta megfojtani a munkástömegek vágyát a napfény, az élet szépségei iránt. A májusi ünnep erősítette a proletárokban a bizalmat, hogy majd az ország gazdájává s a haza dús javainak állandó részeseivé válnak.

Ezért üldözte és üldözi ma is a tőkés államok minden rendű és rangú ágense a „nagy” államférfi-től a kis rendörkopóig a munkások Májusát. Betiltják az ünnepet, mintha bizony a történelem előrehaladását be lehetne tiltani. Megtorlásokat alkalmaznak, mintha ezek a kivételes (vagy egyáltalán nem kivételes) munkásellenes rendszabályok a bismarcki kivételes törvények óta nem vallottak volna újra és újra kudarcot. Az áruló jobboldali „szociáldemokraták” is megtették a magukét, hogy — ha már nem lehet megakadályozni a munkások májusi ünnepét — legalább elsekélyesítsék, eltorzítsák. A szociáldemokraták a harcosszociáldemondemonstrációk helyett „békés sétát” javasoltak és „kirándulást a zöldbe” — úgy vélvén, hogy ez talán nem borzolja fel a „munkaadók” idegeit.

Hiábavaló volt a terror, hasztalan a kísérlet a munkásmilliók tudatának megfertőzésére. A harcosszociáldemondemonstrációk helyett „békés sétát” javasoltak és „kirándulást a zöldbe” — úgy vélvén, hogy ez talán nem borzolja fel a „munkaadók” idegeit. Hiábavaló volt a terror, hasztalan a kísérlet a munkásmilliók tudatának megfertőzésére. A harcosszociáldemondemonstrációk helyett „békés sétát” javasoltak és „kirándulást a zöldbe” — úgy vélvén, hogy ez talán nem borzolja fel a „munkaadók” idegeit.

len erősödése, lelkesítő győzelmei és példamutatása mind konkrétabbá tették a világ dolgozóit előtt azt az igazságot, hogy a nemzetköziség proletáreszméje egyik legfőbb erőforrása végsőleges felszabadulásuknak. Mikor a második világháború után a Szovjetunió történelmi győzelme nyomán az országok egész sorában omlott össze a tőke uralma, a felszabadult országok politikájának vezérfonalává lett minden faji és nemzeti gyűlölet, előítélet leküzdése és a proletárinternacionális elvének alkalmazása, új típusú nemzetközi kapcsolatok létrehozásával.

A népek közötti szolidaritás az elvi alapja korunk hatalmas mozgalmának, a békemozgalmának is. A népek becsülik meg egymás értékeit és fogyanak össze azok ellen a sötét erők ellen, amelyek a dolgozók egymás elleni harcától, új háború kirombantásától remélik uralmuk meghosszabbítását és kiterjesztését. Az idei május elseje a békéért folytatott harc világméretű kórusa lesz, mikor százmilliók fordítják Genf felé tekintetüket és követelik, hogy az imperialisták, mindenekellett az amerikai háborús gyujtogatók hagyjanak fel az emberiség elleni gonosz merényleteikkel.

A proletáriátus nemzetközi harcának és győzelmeinek talaján született meg a szocialista hazaszeretet eszméje és érzése is. Amikor a Szovjetunióban és a szovjet nép segítségével felszabadult országokban május elsején saját feltörő alkotóerejüket és nagyszerű alkotásaikat ünneplik a dolgozók, büszkén gondolnak virágzásnak indult hazájukra.

De Május eszméje elvezet nemcsak hazánk, hanem városunk, sőt minden egyes üzemünk erősítő hagyományaihoz. Szegeden a Tisza hídja és az újszegedi liget volt az a küzdőtér, ahol a bátor szegedi proletárok sok május elsején összecaptak a tőkés földesúri állam rendőreivel és csendőreivel. Szeged nagymúltú üzeme, a Kenderfonó nem egyszer volt kohója a májusi tüntetés harci tervének. A helyi történelmi tapasztalatok is bizonyítják, hogy a tőke összefogott erejével a proletáriátus nemzetközi egyesülését kell szembezegezni. 1919. május 1-én a francia és szerb intervenciós hadak valóságos szuronyerdeje meredt a szabadságot és jobb életet követelő szegedi dolgozók felé. De a Tanácsköztársaságért küzdő szegedi munkások között már ott voltak a forradalmár orosz hadifoglyok, román, szerb és más nemzetiségű proletárok, sőt az intervenciós seregek sok katonája is tettekben fejezte ki együttérzését a szabadságukért harcolók iránt.

A Szovjet Hadsereg fegyverei elhozták hazánknak is a május elseje szabad megünneplését. 1945 óta az egyre gazdagabb, színesebb felvonulás, a felszabadult és bajokon felülkerekedő dolgozók jókedvének áradása évről-évre új lendületet ad a munkához várospankban is. A Tisza hídján átvonuló menet ma is a régi harcosszociáldemondemonstrációk helyett „békés sétát” javasoltak és „kirándulást a zöldbe” — úgy vélvén, hogy ez talán nem borzolja fel a „munkaadók” idegeit.

A Horthy-Magyarország urait szolgáló, a dolgozók ellen ideológiai fegyvereket kovácsoló régi egyetem is a múlté már. A mi egyetemi ifjúságunk, a szocializmus jövő értelmisége, büszkén sorakozik fel a dolgozók oldalán májusi zászlóink alá!

Székely Lajos

A szegedi egyetemi Növényélettani Intézet szerényen húzódik meg az Ady-terti épület első emeletén és a külső szemlélő a legjobban indulattal is csak a tudomány olyanforma csendes meghúzódó fészket véli felfedni benne.

Ahogy belépünk az intézet folyosójára s végitekintünk a fal mellett példás rendben sorakozó kísérleti műszerek egész során és fülünk megüti a kisebb-nagyobb motorok duruzsoló hangja; ahogy pillantásunk egy-egy lámpafény körébe hajló hallgató feje fölött elcsiklik, miközben ők a mikroszkóp „szemeckéin” keresztül próbálnak az élet legapróbb parányaival is megismerkedni; s ahogy a fehérköpenyes tanáregedő nézzük, amikor arra tovább, a sorbarakott ládikákban félig vagy egészen kicsírázott burgonyaszemek közt féltő gonddal teszt-veszt; akkor már érezzük, hogy ott egész más történik, mint amit az ajtón kívül feltételezhetünk.

A motorzúgás, a fény, a serénykedés, s a burgonya-csírázás illata az élet jóízét hozza felénk.

Ha az embert kellemes meglepetések érik, önkénytelenül is végigcsiklik arcán egy könnyed, áttetsző mosoly, s közben egy pillanatra gondolatai felülemelkednek a látottakon, anélkül, hogy elszakadnának attól.

Igy jártam én is. A ládikákban csírázó burgonya felfelé törekvő szálcakáit néztem, s közben felöltött bennem története és érdeme. „Valamikor, négy évszázaddal ezelőtt szállt partra Európában a burgonya. Igénytelen kis dísznövénynek ismerték, s ebben a minőségében Görögországban 1836-ban is oly ritka volt, hogy az új királynőt a fővárosba való bevonulásakor burgonyavirág bokrétaival köszöntötték. Ebben az időben azonban Európa nyugati felén már mára is használták a burgonyát. Egy edomázótól hallottam felfedezésének tulajdonképpeni „történetét”. Mondják, először a felső gumóját kóstoltatták az emberek, mire betegek lettek tőle. Az egyik francia király elrendelte aztán a környéken található összes burgonyatövek összehordását a piactérre, hogy nyilvánosan égesse el. Nos, ez alkalommal hullott ölébe egy töröl pattant sült burgonya, amit aztán nagyon finomnak konstátáltak középkori elődeink.”

Igy volt-e? Nem tudom. Lehet, hogy van benne igazság. Tény, hogy ma már a burgonya a második kenyérünk s nagyon fontos növény így is, ha nem is gondolunk ipari és takarmányozási hasznosítására, pedig nekünk ma ez is nagyon fontos.

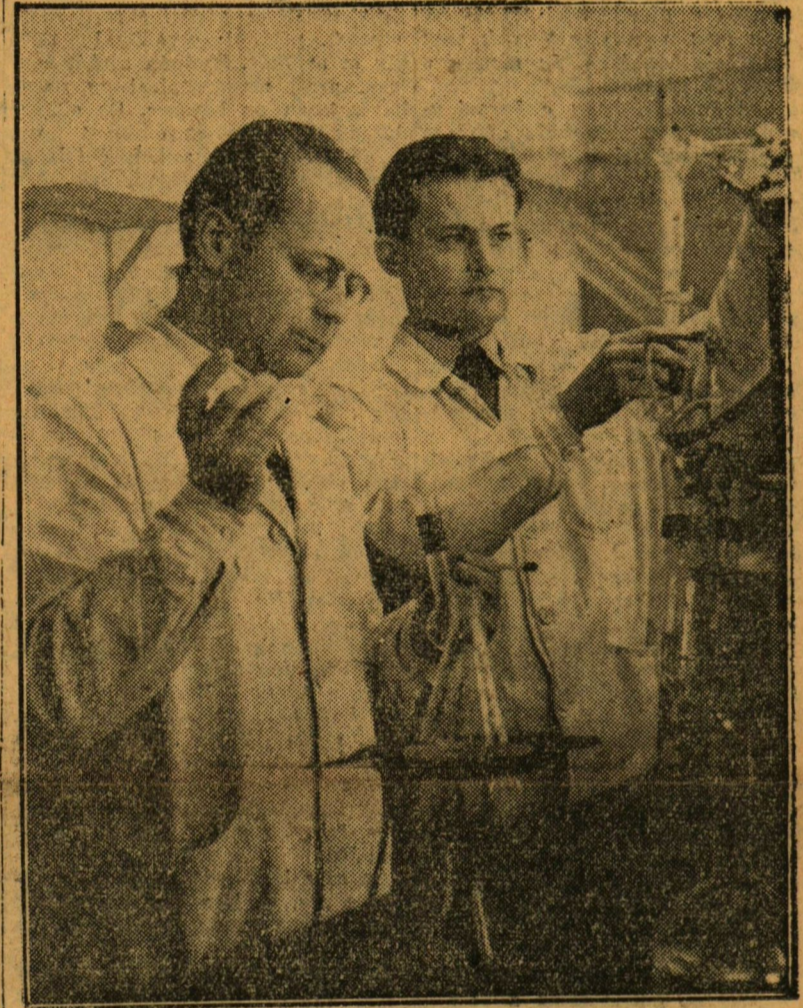
S most itt állok a Növényélettani Intézet folyosóján s lám itt előttem kártyavékonyosságú szele-

jópár helyen — mint ahogy erről a későbbiek folyamán értesültem Szalay István tanszékvezető elvtársától — hazánk legkülönbözőbb vidékein, nagy területeken, mázsaszám termelik s kísérletezik az újabb, jobbantermő fajtaikat. Na, de né vágjunk elébe a dolgoknak, hallgassuk meg Szalay elvtársat, mi is folyik itt tulajdonképpen?

„Intézetünk a tavaszi vetésből származó új gumók nyári ültetésé-

a burgonya minőségi termelésének elengedhetetlen feltétele a nyári ültetés, de ezzel ennek a fontos kérdésnek megoldása még nem teljes. A káros utóhatások elkerülésére a legmegbízhatóbb módszer, ha a tavaszi ültetésből frissen felszedett gumókat használjuk fel közvetlenül a nyári ültetéshez.

Amde a friss gumó elültetve nem csírázik. Márpedig a feladat megoldásának alaptétele, hogy a friss-

Csírázásgátló anyagok kimutatása a burgonya héjából.

nek lehetőségeit és módját kutatja. Nemzetgazdasági szempontból feltétlenül szükséges a burgonya termelékenységét növelnünk. Figyelembe kell vennünk a kutatásoknál a nagyüzemi viszonyokat és hazánk időjárás sajátosságait. A burgonyatermelés minőségi és mennyiségi növelésének egyetlen útja: egy évben két termés.

Parasztságunk számára nem új a fogalom; a burgonya nyári ültetése, amikor erre a célra az előző évi gumókat használják fel. E mód-

ban felszedett burgonyagumók idejében is egyetlen hajtsanak ki. A kísérletekkel tehát azt kutatjuk, hogyan lehet az új burgonyát egyetlen és biztos csírázásra készíteni.

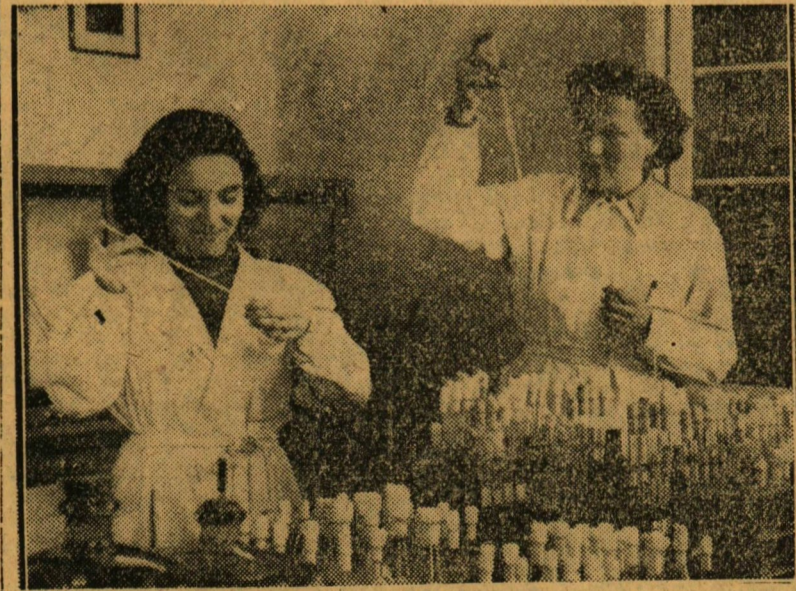
Az elmúlt évi kutatások olyan eredményt adtak, melyek alapján az eddigi kísérletekben szereplő három burgonyafajta helyett az idén már tízennygy fajtaval kísérletezünk, keressük a járható utakat.

Minden reményünk megvan arra, hogy munkánkat siker koronázza. Kutatásainkhoz messzemenő támogatást kapunk. A Találmányi Hivatal közvetítésével, mintegy tíz kísérleti intézetben, illetve Állami Gazdaságban folynak nagyban a kísérletek tanszékünk irányítása mellett.

Az Intézet tudományos dolgozó kollektívája (Ferenecz Lajos, Széki Sára és Boros László), valamint a lelkes szakköri tagok (Romhányik, Hudák, Grecza stb.) biztosítékai a nép érdekében végzett tudományos munka és a gyakorlati élet célkitűzéseinek összekapcsolásából származó eredményeknek... — mondotta Szalay elvtárs.

Mikor azután kifelé jöttem az Intézet folyosóján, s az ajtó előtt visszapillantottam az ifjabb és a tapasztalt kutatók szorgos kollektívájára, ismét elkalandoztam gondolatban egy percre, de most már nem a burgonya története, hanem a jövője ötlött fel bennem; s boldog voltam, talán még nevettem is, ahogy kiléptem az Intézetből.

Kerényi György

Baktériumtenyészetek beállításása kóriserdők talajából.

ket figyelnek mikroszkóp alatt léleketviszafajtva a hallgatóság és kutatók, odakint pedig határainkban, Kecskeméten, Keszthelyen, Marietta-pusztán, Debrecen földjén, Sáríbesenyő határában és még

szerepel azonban a kedvezőtlen tárolási viszonyok miatt erősen leromlott burgonyák kerülnek elültetésre.

Liszénkö szovjet biológus kutatásai nyomán világossá vált, hogy